

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Cena za celo leto po pošti je 4 gold. 40 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za ene kvatre 1 gl. 10 kr. Ako se pa iz založnice v Ljubljani na bregu hiš. št. 190 jemlje, se plača za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za ene kvatre 1 gl. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odračtuje še pol gold.

bljani na bregu hiš. št. 190 jemlje, se plača za celo leto 4 gl., za pol leta 2 gl., za ene kvatre 1 gl. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odračtuje še pol gold.

Slovenija.

V torek 8. Prosenca 1850.

O centralizaciji in narodni ravnopravnosti v Avstrii.

(Dalje.)

Kaj pa je zdajno vladanje pravila ravnopravnosti v Avstrii glede na minulost družega, kakor emancipacija slovanskega in rumunskega življa z nadvlado germanizma in madjarizma? (od razmer v Istrii, Dalmaciji in Galiciji, ki so manj razprostranjene, morama za sedaj molčati). Nemci in Madjari so bili pred mescem sušcem 1848 v Avstrii gospodovavni, Slovani in Rumuni pa služenci narodi; tedaj so bili prvi tlačitelji in ti tlačeni. Pri razglasenih ustavi v marcu 1848 so se morali uni, ako so v resnici, kakor so govorili, svobodo hotli, nadvlade odreči, ki so jo nepravilno pridobili, ravno tako, kakor so se morali odreči grajšaki vsega gospodarstva nad podložnimi. Nemci so to hitro v teoriji storili, ali praxis se še zlo dalje za njimi spodtika; Madjari so se temu operli v praksi kakor tudi v teoriji, zavolj tega pa zdaj, kakor je znano, hudo terpeti morajo.

Svoboda v obče je le tam mogoča, kjer vsi nudi kakega društva enake pravice uživajo, kjer nikdo ni rojen gospod, nikdo rojen sužen družega, temu pa nikakor ni nasproti, da tako društvo svoj namen doseže, ko eni stoje na čelu, ki vodijo in zapovedujejo, drugi vbogajo in se vesti puste, t. j. da so pokorni. V svobodni, ustavni državi veljajo vse postave za vse državljane enako, kar je za enega prav, mora ravno tako za drugega biti; nobeden se ne sme iz občnih postav in pravic izjeti. Z eno besedo, ustava je le vvedenje v državo tiste znane in večne postave vsakega prava in pravice: Kar sam nimam rad, tega drugemu ne stori. Vsaka predprava, vsaka predoblast (Privilegium), vsaka podložnost, ki ne izvira naravno iz potrebe državni namen doseči, ni nič drugega, kakor djanjski izjem iz pravice, t. j. nepravica, krivica, protipravičnost. Vsaka taka predprava se zamore v državi vvesti in vzdržati s samo silo, nikoli pa po pravični poti; sila pa za saboj vojsko pelje, v kateri se vsaka prirojena pravica zapira, zatira in vniči.

Ako te same na sebi jasne in neoporečne resnice na prave razmere avstrijskih narodov obrnemo, moramo obstati, da je pri toliki različenosti tih narodov njih popolnoma ravnopravnost ne le neobhodni pogoj cele ustave, temuč tudi moralni temelj države v obče; torej od kake nadvlade germanizma in madjarizma nad Slovani in Rumuni več govora biti ne sme in ne more. Inako bi mi spet padli iz naročja pravice v naročje nepravice in krivice; država osnovana na temelj pravice bi se spet promenula v silovito državo, mir v vojsko, akoravno na videz vdušeno.

Ako je vse to res, kar smo do zdaj dokazovali, je prašanje od centralizacije, katero se naše ministerstvo prizadeva v Avstrii vpeljati in vterditi, samo na sebi razrešeno. Ta centralizacija v Avstrii že zavolj tega ne velja, ker je moralni podlagi cele

države in ustave nasproti, tedaj ravnopravnosti narodov. Ministerstvo govori sicer od ravnopravnosti, ali, ako način prevdarimo, po katerem si prizadeva jo vpeljati, jo moremo zares po njegovem smislu takole formulirati: „Ravnopravnost vseh narodnosti z nadvlado Nemščine“. Je mar to še ravnopravnost? Se mora taka nadvlada drugim narodom s pravico in ne s silo diktirati? Se more s tako silo mir in obstoj države vterditi?

Nečemo zdaj oostro pretehtati, zakaj se n. p. na Ogerskem povsod Nemščina v urade vpeljuje; Ogersko je sedaj še vedno v vojsknem stanju, in to ni vredeno ustavno stanje. Tudi na to nočemo sedaj opomniti, zakaj se je českim uradom pred nekoliko meseci prepovedalo med saboj se českega jezika poslužiti; zdi se nam, da se je to v vsakem obziru nepostavno ravnanje po neustavni česti v vlado vlezlo, in, ako Bog da, pri novih uradih ne bode veljave dobilo, ker se tiste meje preseže, ktere je ministerstvo samo pri vsi centralizaciji postavilo. Pretehtajmo le tiste razmere, ktere iz ustave 4. marca naravnost in neobhodno izvirajo.

Po §§. 35 in 36 dane ustave se vsa višja narodna prizadevanja in vse politiško parlamentarno življenje na jedno središče države, na državni zbor naslanja, ker deželni zbori imajo le nektare stanovite „naredbe“ v domačih bolj majhnih zadevah storiti. Po tem takem bo to vse popijavno središče ali prava zmešnjava babilonskega turna, ali se bo pa jeden jedini jezik (n. p. nemški) de facto za centralni jezik vpeljal. S tem pa se bodo vsi drugi deželni jeziki za vedno iz vsakega javnega parlamentarnega življenja zaperli.

Pa ta rana še ne bode zadosti, ker centralna vlada, vpotrebvaje tisti jezik, bo izgnala na enaki način vse druge jezike iz vsih okrogov višje administracije. Taka neenakost ne bo laž narodove ravnopravnosti in ne le puhlo klamo za moralno podlago države postavila, temuč ona bo tudi smertna poguba za vse tiste narode, ki zunej Avstrie ali clo ne žive ali saj politiškega življenja razvijati ne morejo. Za narod, kteremu je za veke odvzeto vsako narodno, politiško in parlamentarno gibanje, med tem, ko ga njegovi sosedi v polni meri uživajo — za taki narod ni rešenja, on bo pred ali pozneje kakor narod poginul, in proti njegovi smrti ni nobenega zdravila na svetu. V tako žalostnem stanju bi se ne znašli samo Čeho-Slovani, temuč tudi Jugo-Slovani in Rumuni, ker bi se ne mogli tolažiti z upom, da jim bodo njih sorodniki na Turškem v javnem politiškem življenju napredovali. Ne eden teh narodov, ako bi še tako želel, ne more v to centralizacijo dovoliti, ker bi s tem sam podpisal tisto smertno osodo, sam sebe ubiti. Nobeden pošten zastopnik naroda ne bi mogel v državnem zboru z dobro vestjo v to dovoliti, in ako bi tudi to storil, ne vemo, ako bi moglo tako ravnanje na pravici stati, ker so nemoralne zaveze in obljube po božji in človeški pravici za neveljavne spoznane.

Kaj je tedaj storiti, da v takih zmešnjavah in neprilikah kolikor mogoče na pravo pot pridemo? Pomoč je v ti reči, posebno v teoriji prav lahka; pa tudi v praksi ni nemogoča. Treba je le nekoliko stavkov iz 36. §. v §. 35 presaditi, in po tem ustavo narediti. Samo posameznim avstrijskim narodom je treba toliko avtonomie podeliti, toliko svobodnega političkega gibanja, toliko lastnega, parlamentarnega življenja; kolikor je potreba, da narodova ravnopravnost postane resnica brez škode državnega jedinstva, in kolikor je potreba, da se odverne, ne le samo resnična nevarnost, ampak tudi žalostna podoba helotizma na eni in nadvlada na drugi strani. Dokler bodo še narodi vzrok imeli, se za svojo narodovnost bati, tako dolgo ne bode v Avstrii ne dovoljnosti, ne mira. In ako v tem obziru državna vravnava poročstva ne podeli, bo ministerstvo gotovo zastoj sladke besede trisilo; nezaupnost, ki ima že dolgo tisučerno deržavej, se bode vedno bolj širila in vse podporne in zveze udanosti in ljubezni oglodala.

Prasjanje, kaj da je v Avstrii podstavnije in izvirnije, ali državna centralna moč, ali moč deželna in narodna, in, ali ima ona tej za mero biti ali ravno narobe, — to vprašanje se nam zares tako nepotrebno zdi, kakor druga enaka vprašanja, n. p. od samooblastnih knezov in narodov. Te načela nalaš sebi nasproti postaviti, v njih oporečnost viditi in se prepirati za prednost enega ali drugega, to mora na zadnje k brezumnosti in krivici peljati. Kakor pri človeku ko se duša od telesa loči smert nastane, tako tudi v državnem organizmu, ko se njegove organske pervine in temeljni red med saboj boriti počnejo. Akoravno je nemogoče, pri vsakem človeškem djanju mejo postaviti, koliko je pri tem razum ali duh storil in koliko telo, se vonder v obče ne zruši spoznanje dušne in telesne delavnosti. — Različnost in dobra volja z obeh strani je potrebna na vsako vižo.

Po našem mnenju edinost avstrijske države, ako hočemo da se ne razruši in preverne, potrebuje ona za svoje središče ali v obče za „državo“ absolutno in neobhodno samo sledeča opravila in predmete: 1) cara in njegovo rodovino; 2) zunajna opravila; 3) vojništvo na kopnem in na morju; 4) državne finance; 5) kupčijska opravila, in torej tudi 6) organe in sredstva komunikacijska v državi sploh. Dalej je še, akoravno ne neobhodno potrebno, vonder zlo želeti, da bi se tisto, kar je v eni strani državi pravično, v drugi strani za krivično ne imelo. (Konec sledi.)

Austrijsko cesarstvo.

Ljubljana. Vemo, da marsikdo hrepeni zvedeti, kako se z obljubljenim slovníkom, ki ga slovensko društvo izdeljuje, godi. Takole: Dozdaj je 5 prvih čerk dokončanih in tudi že šeste bo kmalo pol. Prvih pet čerk obseže 717 na pol in široko saksebi popisanih pol. Te pole se po 30 skupej po deželi okrog v pretresovanje pošiljajo učenim gospodom, ki so iz ljubezni do domovine to zamužno, težavno in važno delo prevzeli. Kakor berž bo kaj od vsih recenzentov pregledanega, se bo v Ljubljani hitro še enkrat pregledalo, kar bodo pregledovavci zraven naredili se bo pristavilo, in kar bodo zaverгли se bo prečertalo. Po tem pa se bo hitro v natis dalo, in slovník bo v pozamesnih zvezkih od časa do časa na svitlo izhajal. Da le prvi zvezek na dan pride, potem tudi drugi, tretji i. t. d. ne bo dolgo čakal.

* Gospod Jožef Kek, knezo-škofijski notar, in gosp. Dr. Janez Polc, bogoslovski profesor, sta bila knezo-škofijska konzistorialna svetvaveca imenovana.

* Ilirski (jugoslavenski) jezik bodo vendar le tudi Slovenci, t. j. uradniki na Slovenskem morali znati, ker naši bratje in sosedji Hervati zadobljena pravico ravnopravnosti u djanju skazujejo, ter našim uradom ilirski dopisujejo.

Uradnici Brežkega okrožja so se prijemanju takih dopisov od Zagrebških uradov upirali, in so jih brez rešenja (Erledigung) nazaj pošiljali, da Brežki uradniki le u nemškem jeziku opravljajo. Zagrebški uradi so se čez to ravnaje visji oblasti u Gradcu pritožili, in brez dvouma bodo mogli naši uradi take službene dopise prijemati, ker to ravnopravnost terja. (Čbela.)

Celovec 2. januarja 1850. Po razglasu političke uravnave komisije bojo nove političke oblasti na Koroškem svoja dela in opravila 2. den januarja leta 1850 začele. Dones je toraj rojstni den nove ustavne vlade, dones je den, ki ustavne pravice državljanov iz papirja u življenje stopajo; željno pričakovani den bodi toraj iz celega serca pozdravljen; ti si ja tudi za Slovence zlata zora boljših veselejših dni!

Z radostjo oznamim, da smo Slovenci z novimi političskimi uradniki zadovoljni; posebno je pa naše serce se razveselilo slišati, da je poglavar koroške kronovine vsim Slovincem dobro in slavno znani gospod baron od Šlojsnik. Že večkrat je ti slavni gospod u djanju pokazal, (kar je tudi „Slovenija“ že večkrat pohvalno oznanila), da zagotovljeno ravnopravnost vsih narodov spoštuje in u resnici se po tem pravilu ravnati misli. Komaj je svoje novo slavno mesto nastopil, evo! sopet novi dokaz njegovega ustavnega ravnanja. Sodniška uravnava komisija je že večkrat pokazala, da Slovencev na Koroškem ne pozna, zato je tudi novo uravnavo koroške kronovine samo v nemškem jeziku razglasila; — politička uravnava komisija, ktere predsednik je g. baron od Šlojsnik, je tudi razglasila novo razdelitvo koroške kronovine, toda ne samo za Nemce, temuč tudi za Slovence v slovenskom jeziku.

Po takih dokazih mirno in veselo pričakujemo, da bo ustavna ravnopravnost od našega ljubljenoga poglavarja tudi za naprej štovana; terdno pričakujemo, da bo ravnopravnost obveljala tudi u šolah, pri razglaševanju postav, pri deželnomu zakoniku, pri novih uradih itd. ... u kratkem: tudi mi imamo in poznamo svojega poglavarja za pravega moža, in le trohice ne dvomimo, da bi ne skerbela za prid in srečo Nemcev in Slovencev. — Tistim novim uradnikom pa, kteri Slovincem služijo, slovensko pa ne znajo, kličemo: „treba je slovensko se učiti!“ Dalej in obširnej bomo od novih uradnikov govorili, kedar bojo tudi nove sodnje uravnane. — Svečan.

Iz Graca. Ravno zvemo, da je včeraj od ministerstva dopis sim prišel, kteri g. Dr. J. Krajncu poterdi učitelja obč. derž. postav v slovenskem jeziku na Gračkem vseučilišču i mu na teden 9, i ako treba še več podučnih ur dovoli. Alj slovenski učitelj kervave sodbe se letos ne bode več postavil.

J.— Z Dunaja 1. januarja. Nocoj o polnoči je staremu zadnja odbila, in današnja jutranja zarja je bila že zarja novega leta. Ah! kako so danas pridni otročki že o prvem svitu dveva na nogah bili, skerbljivo še enkrat svoje krasne verstice

prebrali, iz pameti poskušali in se veselili, kako da bodo svojim ljubim starišem srečo vošili. In ko pride čas — kako serčno jim ti voši, da bi še dolgo živeli, uni sopet z ljubeznivo otročnostjo angelčke prosi, da bi jim z nebeskimi rožicami pot življenja nastljali itd. Kaj, če tudi jez, ko zvesti sinko mile matere Slovenije, pristopim, in prepolnega serca jej par besedic ko vošilo izustim? O mati predraga! družega ti ne vošim, ko to: Da bi te vonder tvoji sinovi bolj in bolj spoznavali, da bi se zavedli, da je nilepše dolžnosti, ko živeti in neprenehoma se truditi za blagor in slavo domovine, blage zemljice, ktera je naše prvo smehljanje vidila, naš prvi jok zaslišala, naše prve stopinice častila! Kdor te pozna, te mora, ljubiti, in kdor te ljubi — ljubezen je močna in večna — kdor te ljubi, gotovo ti bo celo svoje življenje daroval. To ti vošim iz naj globočjega serca. O da bi se bolj spolnovalo in spolnilo! —

In vam, dragi braveci! kaj čem vam vošiti? Vonder, zdi se mi, da pri vas vošila ravno veliko ne veljajo; torej vem, da vam bom bolj vstregel, ako vam namesto sreče torilce novih in starih novic prinesem? Kar imam, to dam. Poslušajte tedaj:

Ravno te dni je naš nevtrudljivi g. Dr. Miklošič sopet delo doveršil, ki je za slovanske jezikoslovce visoke cene. Imenuje se: „Lautlehre der altslovenischen und der gesammten neuern slawischen Sprachen“. Za naj boljšo doveršbo tega dela je c. k. akademija znanosti darilo razpisala. In glejte, Slovenec je, ki ga bo, po njegovi učenosti soditi, berž ko ne dobil. Slava! On bo tudi, kakor mi je sam pravil, še t. m. ministru uka promemoria, zastran slovenskih šolskih knjig predložil. On bo tedaj to prevažno reč sprožil in potlej, Slovenski bratje! ki ste v tej reči doma, „ganite se, ak vam je mar zahvale prihodnega vnuka!“ Bog bo vspeh in dobro srečo dal! — Tudi bo imenovani rodoljub krestomatijo za nižje gimnazije na svitlo dal, ki bo čistoslovenski pisana. Pristavim to, ker smo tudi g. Macunovo „Cvetje Jugoslavjansko“ ravnokar dobili, ktero je pa žalibog! za našimi nadami in željami precej zaostalo! To ni za šolo. Po mojih mislih mora šolska knjiga za Slovence vsaj po slovenskeji slovniči dosledno pisana biti. V tej krestomatiji pa je taka meša, da ni za nikamor. To ni za šolo. Bolj natanjko razsodbo o njej bolj zvedenim možem prepustim. —

Zlo nas je tukajšnje Slovence razveselilo zvediti, da bode v Celju „Slovenska čbela“ izhajati začela. Lepoznanskega časopisa nam je Slovencem zlo trebalo. Kdo se bo zmiraj po nevarnem polju politike podil? Kdo ne bi rad se v samotnih urah po zornih planinah domorodne poezije, domačega slovstva, domače zgodovine oziral? Lepoznanski časopis je tudi zlahtna simfonija, ki bo naše mile domorodkinje k darilniku domovine vabila. O da bi „Slovenska čbela“ marno tudi najpred po slovenskih dobrih letala, da bi najpred med čiste slovensčine nabirala, in če jej tega zmanjka, po drugih slovanskih ravninah manjkajočega poiskala! Z jedno besedo in brez obrazov: Prav serčno želimo, da bi se mični časopis čiste slovensčine v duhu sloge in novega časa držal! Vonder o temu ne dvomimo. Slavno ime vrednika nam je porok! — Bog daj srečo! —

* V Veslavi, kraji dolejne Avstrije je mesca novembra mož po katoliškem svetu zlo znan svoje življenje sklenul, namreč Aleksander knez od Hohenlohe. Zlasti je pred nekterim časom velik

sloves šel okrog zastran njegove močne molitve, s ktero je mnogoterim bolnikom naglo zdravje pridobil.

Ceska. Časopis „Union“ oznani, da se je avstrijska armada iz Ceskega na Saksonsko pomikati začela. Tako hitro se vozijo vojaki po železnici iz Beča v Prago, da vse blago zastaja.

V Pragi so sodarji povelje dobili nekoliko tisuč sodov za vojaške potrebe kakor hitro je mogoče pripraviti, vse gre na saksonsko mejo.

* Iz Prage sta bila dva in z dežele trije gimnazijalni učeniki v Beč poklicani. Pred ko ne zavolj sostavljenja šolskega svetovavstva.

V Pilznu in njegovi okolici se dan na dan bolj od tatvin in ropanja sliši.

Tuže dežele.

Laška. Rim. Ker prevelike opornosti overajo iz celega katoliškega sveta armado sostaviti, se je sklenilo red malteških viteзов z novega osnovati, da bi ti vitezi terdna bran papeževih dežel in njegovega prestola bili. Pa to bode tudi gotovo mnogo ovirkov imelo.

Sveti Oče papež je predsedniku francoske republike lastnoročno pismo poslal, v katerem mu naznani, da se bo skorej v svojo stolno mesto vernul.

Turin. Sardinska vlada take begune, ki se nimajo s čim živeti Avstrijancem izdaja. Žendarmi jih na avstrijsko mejo spremljajo.

Švajcarska. Na švajcarskem se delavci zlo trudijo vse terdnjave podreti, ker menijo, da bo s tem tudi boljarstvo svojo moč zgubilo. Sto in sto jih je zapustilo svoje delavšnice in zastoj ozidje podirajo. Vzrok, da vlado to pripusti, je, ker s tako pridobljene zemlje dobička išče.

Francoska. Dr. Rieger je bil 24. decembra v Parizu, kjer zdaj stanuje, k policijskemu vodju poklican in primoran pri njemu prenočiti. Po neki pomoti je bilo njegovo ime med tiste begune zapisano, ki niso imeli popotnega lista in so vonder v Parizu stanovali. Na jutro 25. decembra se je pomota razjasnila, ker je Riegerjev popotni list popolnoma v redu bil. Policijski vodja je Dr. Riegerja živo za odpušanje prosil in tudi minister Ferdinand Barrot, ki ga je h kosilu povabil in ga zagotovil, da mu je on drag gost in da sme v Parizu ostati, dokler mu je drago.

* Ko se je na Francoskem od potrebnosti davka od psov pogovarjalo, se je zvedlo, da jih je tam tri milione. Vsako leto pridejo čez 80 milionov fr. stati; ti denar bi pa lahko na leto 640.000 ljudi preživel. —

* Avstrijski cesar je predsedniku francoske republike svojo prav lepo vdeljano podobo poslal. Ona se bo po visokem ukazu na sredi terga postavila.

Turška. Z bosniške meje 28. dec. Bosniški vstajniki se ne zbirajo več, ker jih je vezir Tahir-paša prigovoril v Travnik zaupne može poslati, da bi se tam posvetvali.

Z veseljem so deželnega poglavarja vbogali, so zaupnike izvolili, jih v Travnik poslali, ter jim naročili vse poskusiti, da se bode njih stanje poboljšalo. Ker so se tudi vsi bosniški zapovedniki v Travnik podali v svet, se bode mende skorej zvedlo, kaj da so sklenili. Vstajniki se boje, ker je toliko vojašnje v Travnik, Banjaluko in Sarajevo prišlo, da bi ne bili spomladi primorani novi davek plačati. Ako se davku ne podveržejo, bo pred ko ne vojska.

Vojakov je mende čez 30.000 mož, med njimi 20.000 konjkov v Bosnjo prišlo, tope in drugo vojaško pripravo že tudi imajo.

Lepoznansko polje.

Nove oblike.

(Dalje.)

II. Pri končajih *ega*, *emu*, *em* namest *iga*, *imu*, *im* opomnimo najpred a) etimologije. Po nji vemo, da je celi sklon določivnih prilogov zliv ali stoplina imenske sklombe in zaimena i (on) jega (njega), jemu (njemu), jem (njem) i. t. d. Zgodilo se je takole: Prilog se je sklanjal po imenski, zaima se mu je prilepilo. n. pr. lep-i, lepa-jega, lepu-jemu, lepé-jem i. t. d. Prašamo, ktero je toraj po etimologiji naravnejše, lepega ali lepiga? Odgovor ni težek. b) Je *ega*, *emu*, *em* čisto slovensko. Ne izgovarja se samo pri štajarskih, ampak tudi pri horvaških Slovencih. Res je, mi Krajci ga ne govorimo; če nekatere vasi na Notrajnem izjamemo, se mar *iga*, *imu*, *im* sliši? Pologlasnik je tu sploh v navadi. Pologlasnik pa zaznamujemo večidel z glasnico *e*, postavim: hlapec, vert, po-božen, padel i. t. d. Zakaj bi toraj pri sklombi prilogov ravno i stati moglo?

Poglejmo c) k drugim Slovanom. Tu najdemo pri Čehih, Lužičanih in Slovaki *eho*, *ému*, *ém*; pri Polakih *ego*, *emu*, *em*; na Ruskem in Serbskem vsaj za mehkiimi soglasnicami *ego*, *ega*, *emu*, *em*. Tudi v starem našem jeziku je tako. Kaj nas toraj tveže na našo napačno navado? Dozdeva se nam, da nič drugega, kot ravno navada. Ali brali smo v Novicah nemalokrat, da naj se stare, desiravno od deda sprejete šege opustijo, če so narobe. Tudi vemo iz Novic prvih tečajev, kakor iz družih bukev, da nam tudi *ega*, *emu*, *em*, navada priporoča. Toda *iga*, *imu*, *im* se znabiti lepše glasi? Znabiti. De gustibus non disputandum. Vendar naše uho tega ne čuti. Naj se poskusi n. pr. božjega in božjiga, dobrega in dobriga rasločno izgovoriti, in naj uho, na pa razvajeno oko sodbo sklene, in mi se za *ega*, ne bojimo. Večkrat smo česko jikikanje grajati čuli, in reklo se je, da Slovakom to kar neče dopasti, da so jeli pisaje rajše po svoje zavijati. Tudi zato dvomimo nad lepoto *iga*, ter menimo, da bi nas zmota bližnjega spametiti imela.

III. Svetujemo, da bi se prilog v višebroju imenu jednako sklanjal. Da bi se n. pr. namesto terdne vrata, visoke nebesa pisalo terdna vrata, visoka nebesa i. t. d. Tako najdemo a) v staroslovenskem; tako b) razun Gorenskega sem ter tje po celi Slovenii, tako c) izjemši Polake pri vsih družih Slovanih. Tudi stari Gerki in Rimljani so jednako pisali. Res je sicer, da je lepše slišati *e-a* (lepe mesta), kakor *a-a* (lepa mesta); ali če se tako slovanskim bratom približamo, Slovenije pa ne zatajimo, Krajci! bister um bi se nam odreci mogel, odreci mogla ljubezen do matere Slave, ako bi te trohice sercoma radi ne žertvovali.

IV. Mislimo, da bi se prilogi v drugi in tretji stopnji z spolom imena, kakor v prvi, skladali. N. pr. lepši mož, lepša žena, lepše dete namesto lepši mož, lepši žena, lepši dete. Tako tudi v dvo-in višebroju.

Podpirajo nas v tem, razun Gorencov in Korošcov, a) vsi drugi Slovenci. Dolensko in No-

tranjsko, Štajarsko in Istrijansko, Vogersko in Hrovaško-slovensko, zna se, da ne vsaka vas, so ti poroki, da od Slovešine ne zajdeš. Tudi naše slovnice nam to poterdijo. b) Stari Slovenec ni drugega poznal, in c) od slovanskih bratov nimamo Gorenci razun Čehov, nikogar na svoji strani. Kar lepi glas in razložnost tiče, nečemo pretresovati. Jasno je.

V. Naj bi se pri glagolih drugega razpoła z slovko *nem*, namesto *iti*, *il* pisalo *uti*, *ul*. N. pr. mahnem, mahnuti, mahnul, namesto mahniti, mahnil. Tukaj imamo malo govoriti; sodba je že storjena. Koseski perva zvezda našega obnebjā, nam kaže pot, mi ga nasledujemo. Tudi je *uti* *ul* ravno tako slovensko, kakor vse druge naše oblike, ino sploh slovansko. Pristavimo vendar, da Štajarci tudi *oti*, *ol* namesto *uti*, *ul* pišejo, kar nam skoraj bolje dopade. Zakaj glasnica *o* je znamenita posebnost, rečemo značaj ali karakter našega jezika; je slovensčini tako vraščena; da se je, dokler slovensčino čislamo, nikakor znebiti nemoremo. Serbi, Rusi, Čehi govorijo namesto *o* glasnico *u*, n. pr. dub, muž, darujuču ruka namesto dob, mož, darujočo roku. Ali *o* je gotovo lepši glas, in ga ne pišemo med Slovani sami. Poljaki in Bulgari so nam tovarši, in kakor nam je visokoučeni gospod Dr. Mikložič, ki velja slovanskemu svetu polnoveren porok, razlagal, so tako tudi naši dedje govorili. Izrekovali so namreč *o* z majhnim, zkozinosnim zaglasjem soglasnice *n*, jednako Poljakom, n. pr. mahnati = mahn(n)ti, mahnal = mahn(n)l; dāb = do(n)b; žena = ženo(n). Toraj mislimo, da *o* v tem primerleju ne bi zmota bila; desiravno ne dē, če se že poprijetega deržimo. Prebrisaní bravci naj presodijo.

(Konec sledi.)

Vom 1. Januar 1850 erscheint wie bisher die politische Zeitung

„UNION“.

Redakteur Dr. A. Smetana.

Ein Verein vaterländisch gesinnter, dem Rückschritte wie unreifer Ueberstürzung gleichmässig abholder Männer hat zur Förderung gesetzlich liberalen Fortschrittes und zur Verwirklichung des anerkannten Prinzips nationaler Gleichberechtigung diese Zeitung gegründet. Der Anklang, welchen dieselbe schon in den ersten Wochen fand, so zwar, dass eine Reihe von Bestellungen auf die erste Monatshälfte nicht mehr effectuirt werden kann, ermunthigt uns in demselben Geiste weiter zu wirken.

Von der „Union“ erscheinen täglich zwei Nummern: das „Morgenblatt“ ein Foliobogen, das „Abendblatt“ ein halber Bogen; Montag nur das „Abendblatt“. Letzteres bringt die reichhaltigsten Lokal-Notizen aus Prag und ganz Böhmen.

Pränumerationspreis für das Quartal Januar bis März in Prag 3 fl. CM.; für Auswärts mit täglicher Postversendung 3 fl. 20 kr. CM., welchen Betrag wir als „Zeitungspränumeration“ unfrankirt erbitten.

Prag, Ende Dezember 1849.

Redaktion und Expedition der „Union“.